

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۷ خرداد ۱۳۶۵

۱۸ رمضان ۱۴۰۶

۲۸ مه ۱۹۸۶

۶۱۴

در دو جلسه جداگانه امروز فرماندهی نیروی زمینی سپاه با فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) و مسئولان واحدهای سپاه جنوب، مأموریت جدید لشکر ۲۷ مشخص و وضعیت سپاه جنوب بررسی شد. در پی تداوم درگیری‌ها در جبهه حاج عمران و افزایش فعالیت مهندسی عراق در جبهه مهران و کمبود نیرو در این دو جبهه فرمانده نیروی زمینی سپاه ضمن تمهیداتی برای کاهش آسیب‌پذیری این جبهه، بر جذب نیروی بیشتر تأکید کرد.

به گزارش راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه در قرارگاه نیروی زمینی سپاه، جلسه اول در ساعت ۱۳ با حضور علی شمشخانی، رحیم صفوی و محمد کوثری فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) برگزار گردید. در این جلسه فرماندهی نیروی زمینی سپاه به‌طور شفاهی به فرماندهی لشکر ۲۷ ابلاغ کرد که استعداد ۷ گردان پیاده و یک گردان زرهی با هدف آزادسازی منطقه مهران و ۵۰ نفر نیروی تخریب برای کمک به جبهه حاج عمران، به آن مناطق اعزام و درخصوص توجیه فوری مسئولان لشکر به ارتفاعات قلاویزان و نمه‌کلان‌بو اقدام کند.

در جلسه دوم،* وضعیت جذب نیرو در سپاه منطقه ۳ (استان‌های مازندران و گیلان)، نتیجه اقدامات درباره گردان‌های قائم و مشکلات آموزش نیروها بررسی شد. علی شمشخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه، با تحلیلی از راهبرد جدید عراق، دلیل بازنگری و تلاش ارتش رژیم بعثی در افزایش توان رزم و همچنین اجرای عملیات‌های پیاپی را ناامیدی حکام عراق از سقوط انقلاب اسلامی ایران برشمرد و اظهار داشت که چون عراقی‌ها از سرنگونی انقلاب مأیوس شدند، بار دیگر اقدام به افزایش سازمان رزم و توان اطلاعاتی خود کرده‌اند، طوری‌که پس از عملیات والفجر ۸ تاکنون ۱۰ عملیات علیه مواضع ما در جبهه‌های مختلف اجرا کرده و در این عملیات‌ها

* در جلسه دوم علی شمشخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران، احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، مهدی مبلغ، حیات‌مقدم، حجت‌الاسلام محقق و تعدادی از مسئولان سپاه جنوب حضور داشتند.

اغلب از نیروهای حاضر در خطشان استفاده کرده‌اند. عراق در این سلسله عملیات‌ها، ۱۲۴ گردان به کار گرفته است و در مقابل، ما از ۱۰۰ گردان استفاده کردیم درحالی‌که برای مقابله با تهاجمات احتمالی یا حفظ وضعیت موجود به حداقل ۲۵۰ گردان نیرو نیاز داریم. شمشخانی همچنین بر لزوم برنامه‌ریزی برای جذب نیرو و تدبیر فوری برای مقابله با دشمن تأکید کرد و با ابراز رضایت از تشکیل قرارگاه‌های فرعی نجف ۲، ۳، ۴ و نیز فعالیت قرارگاه نصرت، خواهان توسعه قرارگاه جدید در جبهه جنوب، نظیر ایجاد قرارگاه جدید کربلای ۱ شد.^۱

۶۱۵

امروز، فرماندهی قرارگاه رمضان یک دستورالعمل عملیاتی شامل هدف‌های برد کوتاه و برد متوسط* در منطقه شمال و جنوب سلیمانیه عراق را به فرماندهی تیپ ۹ بدر در منطقه غرب ابلاغ کرد.

در دستورالعمل مذکور درباره مأموریت و هدف‌های عملیاتی برد کوتاه در منطقه شمال سلیمانیه آمده است:

یک گردان از تیپ بدر بر ارتفاعات سورکوه روی منطقه عمومی چومان تا چوارتا (مابین ارتفاعات سورکوه و گمو) بررسی اطلاعاتی کرده و به شرح زیر عملیات کند:

- اجرای عملیات روی بخش‌داری بسنه که عقبه یک گردان نیروی دشمن می‌باشد.
- اجرای عملیات روی پایگاه‌های موجود در اطراف جاده بسنه.
- اجرای عملیات روی روستای کناروه مقر تیپ ۱۰۵ ارتش بعثی.

در منطقه جنوب سلیمانیه نیز نیروهای تیپ بدر به استعداد یک گردان با استقرار در محور دزلی منطقه عمومی دشت زور را از نظر اطلاعاتی بررسی کنند و سپس عملیات‌هایی روی اهداف ذیل اجرا کنند:

۱. شهرهای حلبچه، سیدصادق، شاندری، دجیله با هدف آزادکردن موقت آنها و انهدام تأسیسات دولتی و نظامی شهرهای نامبرده (به‌ویژه مرکز سازمان امنیت، پادگان‌های نظامی موجود، شهربانی، ژاندارمری).

۲. پایگاه‌ها و تأسیسات نظامی موجود در روستاهای سرآ و سلیمان‌آقا، کانی اسپیکه، کانی پانکه در حاشیه جاده عربت - سیدصادق که عقبه‌های مهم منطقه، مرکز آماد پادگان، مرکز هلیکوپتری و احتمالاً پایگاه موشکی می‌باشد.

۳. اجرای عملیات در منطقه شرق بزرنجه، (این مکان عقبه یگان‌های مستقر در پنجوین و مرکز توپخانه دشمن است که شهر مریوان را زیر آتش دارد).

* هدف‌های برد بلند، برد متوسط و برد کوتاه به میزان فاصله خط نیروهای خودی در عملیات تا عمق مواضع دشمن، اطلاق می‌شود.

در مورد هدف‌های برد متوسط در این دستورالعمل، پیش‌بینی شده که بعد از استقرار تیپ در منطقه و اجرای عملیات‌های یادشده، امکان فعالیت در عمق خاک دشمن و اجرای عملیات‌هایی در محور سلیمانیه به عربت و سلیمانیه به چوارتا و انهدام تأسیسات نظامی یگان‌های دشمن، پل‌ها و مواضع حساس و راهبردی و نیز موضوعی چون دکل فرستنده موجود در سلیمانیه فراهم خواهد شد. در خاتمه نیز مقرر گردید به منظور حفاظت عملیات و کاستن از حساسیت دشمن، محمل و پوشش مناسبی در خصوص حضور تیپ در منطقه در نظر گرفته شود و اسامی جدیدی برای یگان‌های تیپ در منطقه پیش‌بینی شود و کلیه رزمندگان اعم از نیروهای تیپ و نیروهای قرارگاه، نسبت به موضوع توجیه شوند.^۲

۶۱۶

هوایماهای جنگنده عراقی امروز، در چند مرحله تجاوز به حریم هوایی ایران، محل استقرار لشکرهای ۳۱ عاشورا، ۸ نجف و تیپ ۴۴ قمرینی هاشم^(ع) در شمال دزفول و حوالی شوشتر و نیز موضوعی از نیروهای ارتش در تمرچین را بمباران کردند که در نتیجه تلفات و خساراتی بر واحدهای رزمی وارد شد. همچنین حریم فضایی شهرهای ایلام و پیرانشهر نیز مورد تجاوز قرار گرفت. دفتر فرماندهی سپاه منطقه ۳ کربلا اعلام کرد: امروز ساعت ۱۸:۳۰، ۸ فروند از هوایماهای دشمن یعنی به پادگان شهید باکری لشکر ۳۱ عاشورا در شمال دزفول (جنب آمادگاه شهید غلامی) حمله کردند که بر اثر آن ۲ انبار زاغه مهمات منهدم و آتش‌سوزی مهیبی ایجاد شد. هوایماها که به دلیل نبود سلاح پدافند هوایی در منطقه در ارتفاع پایین پرواز می‌کردند با تیربار رزمندگانی را که از پناهگاه یا چادرها بیرون آمده بودند هدف قرار دادند و در نتیجه تعدادی از آنها شهید یا مجروح شدند. (تا لحظه ارسال گزارش آمار دقیقی از شهدا یا مجروحان مخابره نشده است).^۳

در تهاجم دیگری در ساعت ۱۸:۳۰، هوایماهای عراقی محل استقرار نیروهای لشکر ۸ نجف در پادگان قدسی (شهید شرافت) در فاصله ۲ کیلومتری شهر شوشتر و سپس مقر تیپ ۴۴ قمرینی هاشم^(ع) در فاصله ۲۵ کیلومتری شوشتر - دزفول را بمباران کردند. بر اثر پرتاب چند بمب خوشه‌ای در این حمله ۱۰ نفر شهید و ۵۰ نفر مجروح شدند که ۲۰ تن از مجروحان و ۳ تن از شهدا از نیروهای تیپ ۴۴ قمرینی هاشم^(ع) بودند. هوایماهای عراقی در مسیر بازگشت در حوالی بخش گتوند یک هوایمای سی ۱۳۰ ایرانی را به رگبار بستند و در ادامه در منطقه کشت و صنعت کارون، روستای متروکه گمار را بمباران کردند که تلفات و خساراتی در بر نداشت.^۴

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه نظامی شماره ۲۲۴۲ تصریح کرد که هوایماها و هلیکوپترهای این کشور ۹۲ مأموریت رزمی علیه افراد، مواضع دشمن، خطوط تدارکاتی و راه‌های ارتباطی انجام دادند.^۵

رادیو بغداد نیز به نقل از اطلاعیه نظامی یادشده گفت که هواپیماهای نیروی هوایی امروز در یکی از ۶۰ مأموریت رزمی خود، ساعت ۱۲ نیمه‌شب به یک هدف دریایی بزرگ در نزدیکی سواحل ایران حمله کرده و آن را مورد اصابت دقیق و مستقیم قرار دادند.^۶

به گزارش قرارگاه عملیاتی شمال غرب «در ساعات ۸:۳۲ و ۸:۵۲ چهار تاده فروند از هواپیماهای رژیم عراق مواضع توپخانه ۱۲۰ میلی متری در تمرچین و ارتفاعات قمطره و اطراف قرارگاه تیپ ۲ را بمباران کردند.» در مورد میزان تلفات یا خسارات این حملات گزارشی ارسال نشد.^۷

بنا بر اعلام استانداری ایلام و گزارش قرارگاه عملیاتی حمزه سیدالشهدا^(ع)، چند فروند هواپیمای دشمن به حریم هوایی شهر ایلام و پیرانشهر تجاوز کرده، اما قبل از هرگونه عملیاتی منطقه را ترک کردند.^۸

۶۱۷

امروز در جریان درگیری رزمندگان با قوای عراقی در منطقه حاج عمران و شورشیرین تعدادی از نیروهای دشمن کشته شدند. در شهر سردشت و روستاهای اطراف آن نیز بر اثر آتش توپخانه دشمن تعدادی از اهالی مجروح شدند. از سوی دیگر، تجمع نیرو و برخی تحرکات قوای دشمن احتمال تک به مناطق نوسود در جبهه شمال غرب، ارتفاعاتی در منطقه عمومی مهران و بستان در جبهه جنوب را قوت بخشیده است.

به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، در جریان درگیری رزمندگان و نیروهای ارتش بعثی که از ساعت ۲ بامداد، در منطقه حاج عمران حفاصل ارتفاعات ۲۵۱۹ و کدو در منطقه کلاله آغاز شد و تا ساعت ۴:۴۵، ادامه داشت، سرانجام دشمن با تحمل تلفاتی عقب‌نشینی کرد.^۹

در جبهه شورشیرین در شمال منطقه عمومی مهران در نتیجه درگیری رزمندگان با قوای عراقی، ۱۵ تن از نیروهای دشمن کشته و چندین خودروی آنان منهدم شد.^{۱۰}

بنا بر اعلام دفتر فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، امروز، بر اثر اصابت گلوله‌های توپ دوربرد عراق به شهر سردشت، ۴ نفر از اهالی و یک پاسدار مجروح شدند.^{۱۱}

به دنبال شلیک حدود یک صد گلوله کاتیوشا و حملات توپخانه‌ای عراق در ساعات اولیه بامداد به قرارگاه ارتش در روستاهای بیوژان بالا و بیوژان پایین، یک انبار مهمات آتش گرفت.^{۱۲}

در جبهه مهران، دشمن خاکریز پدافندی خود را بین پاسگاه دوراجی و رودخانه کنجانچم باز کرد که در پی آن فرماندهی قرارگاه عملیاتی غرب درباره احتمال حمله و تصرف ارتفاعات ۳۴۳، ۳۲۵ و ۳۰۵ هشدار داد. در همین حال، فرماندهی نیروی زمینی ارتش هم باتوجه به اینکه ۲ لشکر ۵ نصر و ۴۱ ثارالله^(ع) بنا به دستور، خطوط پدافندی را تخلیه کرده‌اند، به منظور تقویت یگان‌های در خط، درخواست اعزام ۲ گردان پیاده و یک گردان زرهی کرد.^{۱۳} در این باره اطلاعات عملیات این نیرو با استناد به گزارش قرارگاه غرب، اعلام کرد که خط حد سمت چپ تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه ارتش در منطقه مهران خالی از نیرو می‌باشد که در نتیجه یگان‌های مستقر در چنگوله و تیپ ۴

لشکر ۲۱ از جناح چپ قابل دورزدن و تهدید می‌باشند. همچنین با نگرش به عملکرد دشمن در تجاوز به منطقه مهران، امکان نفوذ نیروهای عراقی از جناح چپ و دورزدن یگان‌های توپخانه در منطقه و به‌غیمت‌گرفتن برخی از ادوات نیروهای خودی محتمل است و از آنجا که تیپ ۱۱ امیرالمؤمنین^(ع) سپاه پاسداران مسئولیت منطقه مذکور را برعهده دارد درخواست شده تا به‌منظور برقراری پدافندی نسبتاً مطمئن و جلوگیری از نفوذ و گسترش دشمن و ازدست‌دادن ارتفاعات حساس منطقه حداقل یک تیپ در اختیار قرارگاه غرب گذارده شود.^{۱۴}

از سویی برپایه گزارش منابع نظامی، به‌تازگی تعدادی از بعثیون عراقی باهدف شناسایی از طریق مرز مریوان وارد ایران شده و در منطقه چاشدولا استقرار یافته‌اند. در همین حال، در منطقه نوسود، نظامیان عراقی اقدام به تجمع کرده و قصد دارند با همکاری ضدانقلاب قله‌های راهبردی منطقه را که نیروهای خودی در آن مستقر هستند، تصرف کنند.^{۱۵}

همچنین با استناد به گزارش واحد اطلاعات نیروی زمینی سپاه پاسداران، نیروهای کماندویی و واحدهایی از ارتش عراق با به‌کارگیری جاش‌های محلی در استان سلیمانیه و تمرکز در منطقه چوارتا، درصدد کسب آمادگی برای حمله به مواضع رزمندگان در منطقه عملیاتی والفجر ۴ هستند. به گفته این واحد اطلاعاتی، طرح حمله به منطقه مذکور را سرتیپ ماجد مسئول نیروهای مخصوص منطقه، برنامه‌ریزی کرده است.^{۱۶} ژاندارمری جمهوری اسلامی نیز از احتمال حمله دشمن در منطقه بستان خبر داد.^{۱۷}

۶۱۸

امروز، در نتیجه چندین درگیری بین نیروهای خودی با عناصر ضدانقلاب در استان کردستان تلفاتی به دو طرف وارد شد. قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز آمار تلفات نیروهای خودی و عناصر ضدانقلاب در هفت روز اخیر را اعلام کرد.

به گزارش فرماندهی سپاه ناحیه کردستان، در نتیجه درگیری امروز، بین نیروهای یگان حزب‌الله سپاه سقز که برای گشت به روستای قباغلو از توابع سقز رفته بودند با ۱۵۰ نفر از افراد گروهک خبات ۶ تن از رزمندگان شهید و ۲ نفر مجروح شدند، یک تن نیز به اسارت گرفته شد و از گروهک مذکور نیز ۴ نفر به هلاکت رسیدند.^{۱۸*}

فرماندهی سپاه ناحیه کردستان همچنین درباره درگیری دیگری با عناصر ضدانقلاب در منطقه عمومی مریوان، اعلام کرد: گروه ضربت مریوان که به‌منظور گشت و کمین به هوارکبوک رفته

* ژاندارمری کردستان در گزارشی تکمیلی افزوده است که در نتیجه این درگیری ۵ تن از پیشمرگان مسلمان کرد شهید و ۵ نفر دیگر مفقود شدند. استعداد عناصر ضدانقلاب خبات ۱۵۰ تن بوده که بلافاصله نیروی کمکی از گردان مالک‌اشتر برای کمک به نیروهای یگان حزب‌الله عزیمت کرد. [سند شماره ۳۲۱۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری کردستان (رکن ۳)، ۱۳۶۵/۳/۹]

بود، در ساعت ۵ صبح با افراد ضدانقلاب درگیر شد که در نتیجه ۳ نفر از نیروهای خودی زخمی شدند. در ادامه گروه ضربت سروآباد همراه یک دسته از گردان جندالله و یک گروه از نیروهای حضرت رسول (ص) سپاه پاسداران به منظور سرکوبی ضدانقلاب به طرف هوارکبوک حرکت کردند. درگیری این نیروها با افراد مسلح غیرقانونی تا ساعت ۱۸:۳۰ ادامه داشت که سرانجام عناصر ضدانقلاب متواری شدند. در این درگیری از نیروهای خودی ۶ نفر شهید و ۵ نفر زخمی شدند، از تلفات ضدانقلاب آمار دقیقی به دست نیامد.^{۱۹} در درگیری‌های دیگری که در مریوان و مهاباد رخ داد از نیروهای خودی ۴ نفر شهید یا مجروح شدند و از ضدانقلاب ۲ نفر، از جمله امیر هیز سابق زریوار کشته و ۲ نفر دیگر مجروح شدند.^{۲۰}

در درگیری بین نیروهای یک پایگاه ارتش با ضدانقلابیون دمکرات در ارتفاعات حوالی روستای اشاویه و دنیازان از توابع شهرستان سردشت، ۲ نفر از نیروهای ارتش به شهادت رسیدند.^{۲۱}

امروز همچنین گروه گشت شناسایی پایگاه‌های سورکوه بانه با چته‌های دمکرات درگیر شدند. در نتیجه این درگیری تعدادی سلاح انفرادی دشمن به دست رزمندگان افتاد. سرانجام عناصر حزب دمکرات بر اثر آتش سنگین نیروهای خودی مجبور به فرار شدند. همچنین در طول دیروز و امروز، نیروهای پایگاه‌های تاژان و آلت از توابع بانه با افراد ضدانقلاب با هویت نامشخص درگیر شدند که با مقاومت پایگاه‌های مذکور ضدانقلابیون متواری گردیدند.^{۲۲}

اداره کل اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی هشدار داد که از روز گذشته، تعداد زیادی از عوامل گروهک کومه‌له با هدف ضربه‌زدن به نیروهای خودی مستقر در پایگاه روستای گویزه کویره از توابع مریوان، در حوالی کوه‌های روستای بالک مشاهده شده‌اند.^{۲۳}

در همین حال، ۳ تن از چته‌های مسلح حزب دمکرات در حوالی شهرهای تکاب^{۲۴} و مریوان^{۲۵} خود را تسلیم نیروهای سپاه پاسداران کردند. قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز در گزارشی از ۸ مورد درگیری در استان کردستان، در هفته اول خردادماه تعداد تلفات خودی و ضدانقلاب را ۸ کشته یا زخمی از افراد ضدانقلاب و ۱۰ نفر شهید یا مجروح و یک تن اسیر از نیروهای خودی اعلام کرد.^{۲۶}

پیشمرگان کرد عراقی در دو حمله جداگانه علیه نظامیان عراق بیش از ۳۰ نفر از نیروهای عراقی را کشته یا زخمی کردند. همچنین در نتیجه بمب‌گذاری یکی از مقرهای حزب اتحادیه میهنی کردستان عراق به دست عوامل رژیم بعث یک مقام ارشد این حزب مجروح شد.

عصر امروز، پیشمرگان حزب دمکرات در شهر زور در محور سلیمانیه به یک واحد گشتی از نیروهای عراقی حمله کردند که در پی این حمله ۴ نفر از نیروهای بعثی کشته و ۱۱ نفر به شدت

مجروح شدند و ۲ دستگاه خودرو نیز به آتش کشیده شد.^{۳۷} به گزارش فرماندار شهرستان بانه، تیپ ۴۷ شهرباثر از نیروهای جلال طالبانی در سلیمانیه با نیروهای بعثی درگیر شدند که در این درگیری تعداد ۱۰ نفر از نظامیان بعثی به هلاکت رسیدند و یک دستگاه خودروی نظامی آنها به دست نیروهای جلال طالبانی منهدم شد.^{۳۸}

در مقابل، امروز، نیروهای بعثی اقدام به بمب‌گذاری در دفتر سیاسی طالبانی‌ها (حزب اتحادیه میهنی کردستان عراق) در منطقه سرگلو واقع در استان سلیمانیه عراق کردند که در نتیجه این اقدام معاون جلال طالبانی (به نام شیروان) مجروح شد. برابر این گزارش، عوامل بمب‌گذاری ۱۴ نفر بودند که به دست نیروهای طالبانی دستگیر و چند تن از آنان اعدام شدند.^{۳۹}

۶۲۰

تلاش رهبران احزاب کرد معارض عراق برای اتحاد با یکدیگر و مبارزه علیه رژیم بعثی حاکم بر این کشور ادامه دارد.

به گزارش قرارگاه رمضان از منطقه کردستان عراق، «اخیراً پس از انجام سلسله مذاکرات میان نمایندگان دو حزب اتحادیه میهنی کردستان عراق (جلالی‌ها) و [حزب] سوسیالیست کردستان (حسک) [آن کشور] در جهت مبارزه علیه رژیم بعثی عراق به توافق رسیده و با هم متحد شده‌اند. مذاکرات دیگری میان نمایندگان دو حزب کمونیست و پارت سوسیالیست کردستان عراق (پاسوک) با اتحادیه میهنی و حسک کردستان عراق در مورد پیوستن و الحاق آنان به یکدیگر در جریان است و قرار است چهار حزب مذکور علیه رژیم بعثی عراق جبهه متحد و واحدی تشکیل دهند. در حال حاضر، دو حزب اتحادیه میهنی و حسک جبهه واحدی تشکیل داده و مشترکاً مقرهایی دایر نموده‌اند. ضمناً گفته می‌شود مذاکراتی نیز میان نمایندگان اتحادیه میهنی کردستان عراق و قیاده موقت (حزب دمکرات کردستان عراق [بارزانی‌ها]) به منظور اتحاد آنان در جریان بوده و فعالیت‌هایی در این زمینه وجود دارد.»^{۴۰}

۶۲۱

مذاکرات هیئت امریکایی با رابطان دولت جمهوری اسلامی ایران در تهران بدون نتیجه پایان یافت و امریکایی‌ها ایران را ترک کردند.

به دنبال سفر محرمانه چند روز قبل هیئت امریکایی به سرپرستی مک فارلین مشاور ویژه رئیس‌جمهور امریکا به ایران که با هدف ملاقات و مذاکره با سران و مقامات ایرانی و به بهانه جلب نظر ایران در خصوص میانجیگری برای آزادی گروگان‌ها در مقابل تحویل برخی از نیازهای تسلیحاتی ایران صورت گرفته بود، این هیئت امروز، بدون دستیابی به نتیجه‌ای ایران را ترک

کرد.* حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در یادداشت‌های روزانه خود درباره روند مذاکرات روز گذشته و امروز با هیئت امریکایی نوشته است: «[روز گذشته] پیش از رفتن به جلسه [مجلس شورای اسلامی] دکتر هادی آمد و گزارش مذاکرات سه ساعت و نیمه دیشب، با امریکایی‌ها را داد. معتقد بود تا حدی آنها را قانع کرده که روششان نادرست است و توقعات آنها بیجاست. نوشته‌هایی که در گذشته [منوچهر قربانی‌فر] شخص رابط درباره این سفر و تعهدهای آنها نوشته بود را به دکتر هادی دادم که [در گفت‌وگو با هیئت امریکایی] به آنها استناد کند. بعد از ظهر خبر داد که جلسه امروزشان بی‌نتیجه بوده و آنها می‌گویند امشب بدون اخذ نتیجه خواهند رفت. گویا اختلاف بر سر این [بوده است] که نمی‌خواهند قبل از آزادی گروگان‌ها قطعات [نظامی] را تحویل دهند. ... [امروز، ۱۳۶۵/۳/۷] دکتر هادی اطلاع داد که مذاکره با امریکایی‌ها به بن‌بست رسید و آنها [در حال] ترک ایران‌اند. پیش از این آقای کنگرلو اطلاع داده بود که آنها رفته‌اند و قربانی‌فر را گذاشتند که دنبال کار را بگیرد. عصر، احمد آقا [خمینی] آمد. در جریان مذاکرات با آنها قرار گرفت که خدمت امام بگوید.»^{۳۱**}

۶۲۲

ابلاغ پیام‌های جداگانه پادشاه عربستان برای رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر ایران و سفر وزیر امور خارجه عراق به کویت از مهم‌ترین رویدادهای دیپلماتیک امروز در سطح منطقه بود. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی کاردار عربستان سعودی پیام کتبی ملک فهد عبدالعزیز پادشاه عربستان به آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور ایران را تسلیم مصطفی میرسلیم مشاور عالی رئیس‌جمهور، کرد. در این پیام به مسائل مربوط به اوپک، وضعیت بازار جهانی نفت و آمادگی ریاض برای همکاری لازم برای بهبود وضعیت نفت اشاره شده است. کاردار عربستان همچنین در ملاقات با معیری معاون سیاسی نخست‌وزیر، پیام کتبی پادشاه عربستان سعودی به میرحسین موسوی نخست‌وزیر ایران را به وی تقدیم کرد.^{۳۲***}

این در حالی است که میخائیل یوحنا طارق عزیز وزیر امور خارجه رژیم بعث عراق، در

* این هیئت روز ۱۳۶۵/۳/۴، به ایران آمد و قرار بود بخشی از نیازهای تسلیحاتی ایران را تأمین و با خود به ایران بیاورد و مقامات تهران نیز در مقابل زمینه‌گفت‌وگو با رهبران سازمان جهاد اسلامی لبنان را درباره آزادی گروگان‌های امریکایی فراهم کنند. [به روزشمار ۱۳۶۵/۳/۲، مراجعه شود].

** عصر روز ۱۳۶۵/۳/۸، دکتر هادی و حجت‌الاسلام حسن روحانی در دیداری با حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی درباره گروگان‌های امریکایی گفت‌وگو کردند. به گفته حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی قرار شد طبق پیشنهاد نهایی ایران عمل شود؛ [و] اگر امریکایی‌ها خواستند، جلو بیایند. [هاشمی رفسنجانی، اکبر، اوج دفاع (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۵)، به اهتمام عماد هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۸۸، ص ۱۱۲]

*** درباره محتوای پیام، خبری منتشر نشد.

سفری غیرمنتظره وارد کویت شد و بلافاصله با شیخ جابر الاحمد الصباح امیر کویت دیدار و درباره آخرین تحولات اوضاع جهان عرب و تماس‌های جاری برای انعقاد اجلاس سران عرب گفت‌وگو کرد. طارق عزیز پس از پایان این دیدار رهسپار عربستان سعودی شد.^{۳۳}

۶۲۳

هم‌زمان با فراخوان نیرو برای اعزام به جبهه‌ها، گروه‌های فنی و رزمی از شهرهای بوشهر، یزد، فیروزکوه، فومن، رشت، رودسر و شیراز اعزام جبهه‌ها شدند. همچنین کمک‌های مردمی شهرهای زنجان، اصفهان، ساری و تهران به رزمندگان اهدا شد.

به گزارش روزنامه‌های صبح و عصر امروز کشور، در ادامه عزیمت نیروهای داوطلب مردمی به جبهه‌ها، در طول چند روز اخیر گروهی از اعضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پاسداران وظیفه شهرستان فیروزکوه اعزام جبهه‌ها شدند. همچنین صبح امروز، یک گروه فنی مهندسی اداره کل ترابری استان یزد متشکل از مکانیک، کمک مکانیک، تکنیسین، باطری‌ساز، سرویس‌کار و راننده و یک گروه از نیروهای فنی تخصصی جهاد ادارات استان بوشهر شامل جوشکار، برق‌کار اتومبیل، پنچرگیر، راننده بولدوزر، گریدر پایه یک و راننده آمبولانس به جبهه‌ها اعزام شدند.^{۳۴} از اهواز هم سومین کاروان راهیان کربلای کارکنان شرکت واحد روانه جبهه‌های جنگ شدند.^{۳۵} گروه‌هایی از نیروهای سپاه پاسداران شهرستان نیشابور، جمعی از مربیان و هنرآموزان هنرستان شهرستان بردسیر (کرمان)، سومین گروه فنی مهندسی اداره کل راه‌وتراپی استان گیلان، گروهی از امدادگران سازمان هلال‌احمر شهرستان فومن، فرهنگیان بخش‌های هرسین و کرند باختران و گروهی از بسیجیان لامرد استان فارس نیز رهسپار جبهه‌ها شدند.^{۳۶} در ادامه کمک‌های نقدی و جنسی مردم، روستائیان ۱۰ روستای تابعه استان زنجان مبلغ ۴۷,۴۰۰ ریال؛ کارکنان سازمان برنامه‌وبودجه این استان مبلغ ۳۷,۳۰۰ ریال؛ از اصفهان کارکنان سازمان بهداری ۲,۱۴۰,۰۰۰ ریال و سایر مراکز دیگر نظیر شهرداری، جامعه کلیمیان، شرکت‌های پاک‌باش، بتن و اسکلت‌سازی اصفهان، بانک سپه و هواپیمایی جمهوری اسلامی، در مجموع ۶,۸۴۳,۰۰۰ ریال، ۱۰ دستگاه بخاری، ۱۰ تن ماست، ۲۰۰ کیلو نان خشک و مقادیری چای، قند و دارو؛ مردم منطقه نقاش محله بهشهر شهرستان ساری ۱۰,۰۰۰ سی‌سی خون^{۳۷} و دانشجویان دانشگاه پلیس کمک‌هایی شامل قند، چای، پوتین، دارو و ۴۵۰,۰۰۰ ریال وجه نقد به رزمندگان اهدا کردند.^{۳۸}

۶۲۴

سپاه پاسداران هزینه‌های درمانی خانواده‌های اسرا و مفقودان نیروهای خود را پرداخت می‌کند. همچنین مسئول واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی از اجرای طرح تحصیل فرزندان شهدا از دبستان تا دانشگاه خبر داد.

امور پرسنلی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی امروز با صدور بخشنامه‌ای ضمن اشاره به اینکه از ابتدای جنگ تا کنون در رابطه با مسائل و مشکلات درمان خانواده اسرا و مفقودان، اقدام جدی صورت نگرفته است، خاطر نشان کرد: «باتوجه به عنایت و تأکیدات ریاست محترم شورای عالی دفاع جناب ... [آیت‌الله] آقای خامنه‌ای مبنی بر حل مسائل خاندان اسرا و مفقودین و حسب دستور فرماندهی کل در خصوص حل مشکل درمانی این عزیزان توسط تعاون و بهداری و با عنایت به قانون واگذاری پرداخت مستمری خانواده‌های شهدا و مفقودین به بنیاد شهید مصوبه مجلس شورای اسلامی که در آن به ارائه این گونه خدمات توسط نهادهای ذی‌ربط تلویحاً اشاره شده است، بدین وسیله ابلاغ می‌گردد: از تاریخ صدور این بخشنامه لازم است هزینه‌های درمانی خانواده اسرا و مفقودین تحت امر سپاه طبق آئین‌نامه درمانی سپاه از محل اعتبارات تعاون پرداخت شود.»^{۳۹}

همچنین حجت‌الاسلام کشفی سرپرست واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، با اشاره به صدور فرمان امام خمینی درباره برنامه‌ریزی تحصیلی فرزندان شهدا گفت: «براساس این طرح شهر تهران به ۶ منطقه تقسیم شد که در هر یک از این مناطق دو دبستان پسرانه و دو دبستان دخترانه - و مجموعاً در سطح تهران ۲۴ دبستان - ۵۰ درصد از فرزندان شهدا و ۵۰ درصد دانش‌آموزان عادی را که گزینش می‌شوند، زیر پوشش قرار می‌دهند.» کشفی درباره هدف این طرح افزود: «ما بدین منظور فرزندان شهدا را با سایر دانش‌آموزان در یک مدرسه تحت پوشش قرار داده‌ایم تا فرزندان شهدا از مردم جدا نباشند. همچنین در مقطع راهنمایی در این مناطق شش‌گانه یک مدرسه راهنمایی پسرانه و یک مدرسه راهنمایی دخترانه در نظر گرفته شد تا ۳۵ درصد فرزندان شهدا و بقیه سایر دانش‌آموزان در آن به تحصیل مشغول شوند.»

کشفی درباره برنامه دانشگاهی فرزندان شهدا افزود: «از سال جاری ۵ درصد از ظرفیت دانشگاه‌ها به خانواده شهدا اختصاص یافته است که بیش از نیاز بنیاد است.»^{۴۰}

۶۲۵

رژیم بعثی عراق به منظور جلب همکاری و جذب بیشتر متواریان ایرانی، ضمن افزایش حقوق آنها، وعده داد که حتی در صورت تمایل این افراد به سفر به کشورهای اروپایی، تسهیلاتی را برای آنها فراهم خواهد کرد.

واحد اطلاعات قرارگاه رمضان در گزارشی اعلام کرد: رژیم بعثی عراق به تازگی حقوق متواریان ایرانی را در آن کشور اعم از مسلح و غیرمسلح افزایش داده و به آن عده از ایرانیانی که باسواد و روشنفکر هستند وعده داده که در صورت تمایل می‌توانند برای رفتن به کشورهای اروپایی نام‌نویسی کنند، دولت عراق نیز با نمایندگان صلیب سرخ بین‌المللی ترتیب اعزام آنان را به هر کشوری که مایل باشند، خواهد داد. این موضوع در منطقه حلبچه نیز به عده‌ای از ایرانیان

اطلاع داده شده است. گفته می‌شود از چندی پیش رژیم بعثی عراق تحولاتی در جهت بهبود وضع زندگی متواریان ایرانی در آن کشور به وجود آورده است که هدف از این اقدام تبلیغات و ترغیب ایرانیان برای فرار از کشور است.^{۴۱}

۶۲۶

عراق به توصیه چین برای پایان دادن به جنگ پاسخ منفی داد. به گزارش سفارت جمهوری اسلامی ایران در پکن، رئیس اداره آسیای غربی وزارت امور خارجه چین در ملاقات با سفیر جمهوری اسلامی ایران، با اشاره به سفر پنج‌روزه جانگ جین فو مشاور عالی دولت چین به عراق در اوایل اردیبهشت‌ماه، اظهار کرد: «هدف اصلی سفر، انجام مذاکرات اقتصادی از جمله راجع به چند پروژه کوچک مانند سدسازی و آبیاری بوده که انجام آن برای کشورهای دیگر مقرون به صرفه نمی‌باشد.»

در این سفر جانگ به مقامات عراق توصیه کرده با بردباری و ایجاد تفاهم زمینه را برای پایان بخشیدن به جنگ فراهم سازند که عراقی‌ها به این پیشنهاد پاسخ منفی دادند.^{۴۲}

۶۲۷

در حالی که نویسنده نشریه فرانسوی *لوماتن* معتقد به کاهش اشتیاق سربازان برای اعزام به جبهه است، نویسنده نشریه عربی (چاپ لندن) وفاداری مردم ایران در پشتیبانی از دولت برای غلبه بر دشمن متجاوز را دلیل پیروزی‌های ایران بر عراق می‌داند.

با وجود آنکه هر روز گزارش‌هایی از استقبال نیروهای داوطلب مردمی برای مقابله با دشمن متجاوز و حضور در نواحی مقاومت بسیج برای اعزام به مراکز آموزشی یا جبهه‌های جنگ در رسانه‌ها منتشر می‌شود، نشریه *لوماتن* با استناد به گزارشی از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نوشته است: امروزه دوران شور و شوق ملی ایرانیان به سر آمده است. مردم به دعوت‌های بسیج عمومی کمتر پاسخ می‌دهند. موج‌های انسانی اعزامی به جبهه که تب آن به‌ویژه در طول سال‌های اولیه جنگ بالا گرفته بود رو به کاهش است. خستگی مردم کاملاً هویدا است و اغلب فراخوان‌های اعزام با شکست‌های مکرر توأم می‌باشد.^{۴۳}

نویسنده مقاله در ادامه با استناد به دیدگاه گروه ضدانقلاب منافقین که خود را پشتیبان جنبش طرف‌داری از خاتمه جنگ می‌دانند، افزوده است: «محافل اپوزیسیون می‌گویند هیئت حاکمه بر ضرورت ادامه جنگ جهت بقای رژیم واقف می‌باشد. بدین علت است که کلیه نهادهای اسلامی اقدام به بسیج همگانی کرده‌اند. حتی در بخشنامه‌ای که به امضای میرحسین موسوی نخست‌وزیر، رسیده آمده است: "به درخواست سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، کلیه وزارتخانه‌ها، نهادهای اسلامی، بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های ملی شده و کارخانه‌ها و همچنین کلیه

نهادهایی که از بودجه دولت استفاده می‌کنند موظف‌اند ۲۰٪ از کارکنان خود را به‌طور مرتب به جبهه اعزام دارند. "محتشمی [پور] وزیرکشور، حتی این رقم را افزایش داد و اعلام نمود که ۲۵٪ کارکنان وزارتخانه خود، شهرداری‌ها و استانداری‌ها را به جبهه اعزام خواهد کرد." در همین حال، اسلام عبدالله خبرنگار نشریه عربیا (چاپ لندن)، مشاهدات و دیدگاه خود را درباره جو حاکم بر ایران و کثرت بی‌سابقه شمار داوطلبان اعزام به جبهه و دلایل آن چنین ذکر کرد: «این روزها شعار "جنگ، جنگ تا پیروزی" بیش از هر شعار دیگری در ایران به گوش می‌رسد. این شعار که در اماکن عمومی شهرهای تهران، قم، خراسان، مشهد، اهواز و سایر شهرهای کوچک و بزرگ، به دیوارها نوشته شده است از آن سخن دارد که مردم از دولت حمایت نموده و هرگونه میانجیگری را برای صلح با عراق رد می‌کنند. پیروزی‌های نظامی ایران در جزیره فاو احتمالاً باعث شده تا مردم ایران تا حدی احساس پیروزی نمایند. اکنون عقیده بر این است که پیروزی بر عراق امکان‌پذیر می‌باشد.»

اسلام عبدالله اشتیاق مردم برای حضور در جبهه را چنین توصیف کرده است: «در غالب شهرها و روستاها مردم گرداگرد دفاتر پاسداران انقلاب اسلامی اجتماع می‌کنند تا برای اعزام به جبهه ثبت‌نام نمایند. از جوانان گرفته تا کهن سالان و حتی معلولین در صفوفی که خارج از دفاتر ثبت‌نام تشکیل شده به چشم می‌خورند. در میان داوطلبین شمار کثیری از روحانیون مشاهده می‌گردند که همواره در جنگ با عراق فعال بوده و به‌طور منسجم نیز از جنگ حمایت می‌کنند.» نویسنده این مقاله با بیان این نکته که رهبری ایران و مردم اطمینان دارند که جنگ در آینده نزدیک به پایان خواهد رسید، دلیل این نظریه را متأثر از ۳ عامل برشمرد: «اول آنکه رابطه بسیار نزدیکی بین مردم و دولت برقرار است، دوم اینکه مردم ایران معتقدند که جهان به‌طور اعم و کشورهای مسلمان به‌طور اخص حمایت خود را از رژیم صدام حسین، سلب کرده‌اند. سوم اینکه، خط رهبری ایران عقیده دارد که وجود یک گروه مقاومت بانفوذ در عراق قادر است توجه نیروهای صدام حسین را از جبهه‌ها منحرف نماید.»^{۴۴}

۶۲۸

یک نشریه فرانسوی حمله عراق به مهران را کم‌اهمیت و صرفاً دارای جنبه روانی و نمایشی دانست و افزود این حمله به‌منزله در دست گرفتن ابتکار عمل در جنگ تلقی نمی‌شود. نشریه ژون/آفریک (چاپ فرانسه) با اشاره به تهاجم اخیر ارتش عراق که پس از ۴ سال برای اولین بار در شب ۱۸ مه (۲۸ اردیبهشت)، در خاک ایران انجام گرفت و در جریان آن نیروهای لشکر ۲ عراق وارد خرابه‌های مهران در یک کیلومتری مرز شدند، نوشت: نیروهای بعث در این حمله چند قصبه متروکه و کم‌اهمیت حومه مهران را اشغال کردند. گرچه ناحیه اشغال‌شده اهمیت خاصی ندارد، اما ارتش ایران و پاسداران انقلاب از همان ساعات اولیه حمله عراق،

پیشروی عراقی‌ها را متوقف کرده و نیروهای مهاجم را تا مسافت ۵ کیلومتر به عقب راندند. بغداد اعلام کرد که این عملیات مقدمه‌ای است بر یک تغییر تاکتیک نیروهایش که از اواخر سال ۱۹۸۱ ابتکار عمل را از دست داده بودند، بنابراین از این‌پس حملات خود در ایران را از سر می‌گیرند تا تهران را مجبور سازند که مناطق اشغالی در عراق را تخلیه کند.

نویسنده مقاله ژون/آفریک افزود: باید گفت ابتکاراتی از این دست بعید به نظر می‌رسد، زیرا بغداد برای آنکه در عملیات خود پیروز شود باید از ذخایر نیروی انسانی‌اش که روزبه‌روز کمتر می‌شود استفاده کند و برای هر عملیات باید نیروهایی سه‌برابر نیروهای ایران که منطقه موردنظر را تحت کنترل دارند بسیج کند. درحالی‌که ایرانی‌ها با داشتن برتری نفرات هیچ مشکلی برای جبران سریع خسارات احتمالی نخواهد داشت. به‌علاوه این نوع عملیات ممکن است به زیان خود عراق تمام شود، زیرا اگر رزمندگان ایرانی تصمیم بگیرند که در نقاط حساس‌تر جبهه، عملیات گسترده‌ای را اجرا کنند، عراق با کمبود نیرو مواجه خواهد شد.

بغداد از تمام این مسائل آگاه است و ناظران معتقدند که به همین دلیل حمله عراق به مهران فقط به دلایل روانی می‌باشد. در واقع از دست‌دادن فاو بر روحیه عراقی‌ها سخت تأثیر گذاشته است. تعداد قابل توجهی از افسران اینک تا حدودی آشکارا از نحوه رهبری عملیات صدام حسین انتقاد می‌کنند. بنابراین صدام می‌بایست برای جبران شکست‌هایش دست به یک اقدام نمایشی می‌زد.^{۴۵}

۶۲۹

برپایه ادعای رسانه‌های خبری، تشدید اختلاف سوریه و ایران درباره مسائل مرتبط با لبنان، تلاش برای برگزاری اجلاس سران عرب، تهدیدهای امریکا و رژیم صهیونیستی علیه سوریه، خطر گسترش جنگ ایران و عراق به کشورهای همسایه و شکنندگی اتحاد سه‌گانه لیبی - سوریه - ایران احتمال تغییر رویکرد سیاسی دمشق در روابط با تهران را افزایش داده است. درحالی‌که به نظر می‌رسد تلاش‌های شاه حسین برای آشتی دمشق و بغداد، به‌طورکلی بر انزوای بیشتر تهران متمرکز داشته باشد، رسانه‌های کشورهای غربی و عربی به موضوعات دیگری درباره تغییر احتمالی رویکرد سوریه اشاره کردند. در این‌باره رادیو اسرائیل در واکنش به تلاش‌های ملک حسین برای آشتی دادن سوریه و عراق و نیز سفر امروز طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق به کویت و عربستان سعودی و تسلیم پیام صدام حسین رئیس‌جمهور عراق به سران این کشورها به نقل از ناظران سیاسی گفت: «این پیام‌ها در رابطه با آخرین رویدادهای جنگ و امکان آشتی عراق و سوریه است به‌ویژه آنکه عراق در استراتژی نظامی جدیدش نتوانسته بخش‌هایی از خاک این کشور [ایران] را دوباره اشغال کند.» البته ناظران هدف اصلی ملک حسین برای میانجیگری بین سوریه و عراق را برگزاری اجلاس سران کشورهای عرب می‌دانند. گفتنی است که این اجلاس به‌علت اختلاف بسیار عمیق بین برخی از سران کشورهای عرب در موارد متعدد به‌خصوص

جنگ ایران و عراق، به مدت سه سال برگزار نشده است. اما صرف نظر از این موضوع، برخی دیگر از آگاهان سیاسی معتقدند که خطر گسترش جنگ ایران و عراق به کشورهای همسایه، دولت سوریه را متقاعد کرده تا موضع خود را در حمایت از ایران تغییر دهد و از میزان کمک خود به این کشور بکاهد.^{۴۶}

نشریه امریکایی کریستین ساینس مانیتور اتخاذ سیاست صلح جویانه و انعطاف پذیر اخیر دمشق در قبال کشورهای عرب منطقه و احتمالاً عراق را ناشی از مشکلات و فشارهای داخلی و خارجی سوریه ذکر کرد. به نوشته این نشریه، درگیری‌های اخیر در لبنان بین نیروهای سوری و شبه‌نظامیان حزب‌الله یکی از نشانه‌های سردی روابط تهران و دمشق است. علاوه بر این دلایلی همچون بیانیه اخیر حزب کمونیست سوریه و مفتی مسلمانان سنی این کشور در واکنش به اشغال فاو به دست ایران، و خودداری تهران از قبول مذاکره صلح با عراق، تهدید نظامی از سوی اسرائیل، فشار روانی و احتمالاً نظامی از طرف امریکا و سایر کشورها در رابطه با مسئله تروریسم مزید بر علت است، ضمن آنکه مشکلات امنیت داخلی و بحران شدید اقتصادی نیز در تشدید فشار و این تغییر رویکرد مؤثر بوده است.^{۴۷}

در همین چارچوب برخی رسانه‌ها و خامت اوضاع اقتصادی سوریه و تهدید روزافزون امریکا و رژیم صهیونیستی علیه این کشور را انگیزه اصلی دمشق برای تغییر نگرش در مناسباتش با ایران و جلب حمایت بیشتر اعراب بر شمرده‌اند. در این باره روزنامه واشنگتن تایمز در بخش تحلیلی خود به نقل از سردبیر خبرنگار میدل ایست ریپورت (چاپ نیویورک) نوشت: «ذخایر ارزی سوریه ته کشیده است و آن کشور در انزوا و در آستانه ورشکستگی قرار گرفته است. ... تدارک نفتی‌اش از ایران نیز فروکش کرده و اقتصادش دستخوش نابسامانی است. از سویی ایرانیان مستقر در لبنان استقلال بیشتری یافته‌اند. در این حال، اگر عربستان سعودی به وعده‌اش برای تأمین کمبود نفت مورد نیاز سوریه عمل کند، سوریه موضعش را تغییر خواهد داد. ... [به خصوص اینکه] سعودی‌ها از پیش‌روی‌های ایران به سوی کشورهای خلیج فارس [پس از تصرف بندر فاو عراق] و حملات آنها به کشتی‌های حامل نفت سعودی به شدت نگران‌اند و گمان می‌کنند اگر ایران از حمایت سوریه در جنگ با عراق بی‌بهره بماند به گفت‌وگوهای صلح تمایل بیشتری خواهد داشت.»

به گفته رادیو امریکا، واشنگتن در ادامه، سیاست ضداسرائیلی ایران را بهانه تغییر رویکرد احتمالی دمشق قرار داده و افزوده است: «آیت‌الله خمینی پیوسته اعلام کرده است که جنگ با عراق تنها نخستین گام در راه هدف نهایی یعنی فتح بیت المقدس و نابودی اسرائیل است. حال سعودی‌ها گمان می‌کنند که اگر بر اثر بروز یک بحران میان سوریه و اسرائیل، دشمن مشترک عراق به هواداری از سوریه برخیزد، ممکن است آقای [آیت‌الله] خمینی در جنگ خلیج فارس دست نگاه دارد. [از این رو] مناقشه روزافزون میان سوریه و اسرائیل انگیزه بزرگی برای تلاش سوریه در جهت جلب حمایت اعراب است.»

شایان ذکر است عبدالحلیم خدام معاون ریاست جمهوری سوریه، از هواداران سرسخت ایران است. درحالی که رفعت اسد رئیس پلیس امنیت و برادر حافظ اسد رئیس جمهور، از تحکیم روابط با سعودی‌ها جانب‌داری می‌کند و مصطفی طلاس وزیر دفاع سوریه، پشتیبان اتحاد با اردن و عراق است.

روزنامه واشینگتن تایمز با زیرکی تمام به نقل از موشه موئز رئیس دانشکده مطالعات اسلامی و خاورمیانه‌ای در دانشگاه عبری اورشلیم نوشت: «اگر سوریه سر جنگ با اسرائیل دارد باید از پشتیبانی یک کشور عربی دیگر برخوردار شود و عراق می‌تواند مایه نجات باشد، ضمن آنکه اتحاد با عراق و تجدید رابطه‌اش با اردن بر احتمال تأمین همسنگی سوریه با مصر می‌افزاید.»^{۴۸} گفتنی است روزنامه کویتی *الرای العام* مثلث سوریه، اردن و عراق را کانون دفاعی اعراب در منطقه ذکر کرده و نوشته است که این مثلث با همیاری مصر وزنه سنگینی در جهان عرب در چارچوب نزاع با دشمن صهیونیستی و هم‌پیمانی آنها موجب یک حرکت سرنوشت‌ساز خواهد بود.^{۴۹} باوجود تحلیل‌های مذکور اختلافات بغداد و دمشق آنقدر عمیق است که وزیر امور خارجه عراق را بر آن داشت تا اعتراف کند که حصول نتیجه زودهنگام در بهبود روابط با سوریه بعید است. دراین باره صدای امریکا به نقل از طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق، گفت: «هنوز بسیار زود است که انتظار داشت کوشش‌های ملک حسین پادشاه اردن، برای میانجیگری بین عراق و سوریه به نتیجه برسد.»^{۵۰}

۶۳۰

وزیر دفاع سوریه ضمن ابراز امیدواری به آزادی گروگان‌های فرانسوی در لبنان، تجاوز نظامی امریکا به لیبی را عامل تأخیر این امر دانست.

ژنرال مصطفی طلاس وزیر دفاع سوریه، در گفت‌وگو با رادیو اروپای یک از بی‌خبری دمشق درخصوص مکان گروگان‌های فرانسوی خبر داد و گفت: اگر می‌دانستیم گروگان‌ها کجا هستند آنها را آزاد می‌کردیم و حتی اگر لازم بود به زور متوسل می‌شدیم.* به گزارش خبرگزاری فرانسه وی اظهار امیدواری کرد که این آزادسازی هرچه زودتر انجام گیرد. طلاس افزود: علت تأخیر آزادسازی گروگان‌ها، تجاوز امریکا به لیبی و تهدیدهای مداوم این کشور علیه سوریه است.^{۵۱}

رادیو بی‌بی‌سی نیز به نقل از طلاس گفت که حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه از آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور ایران، خواسته بود تا با اعمال فشار، آزادی سریع این گروگان‌ها را ممکن سازد. طلاس اظهار داشت مطمئن است که گروگان‌ها به‌زودی آزاد خواهند شد.^{۵۲} در همین چارچوب روزنامه *واشینگتن پست* با اشاره به سفر کم‌سابقه حافظ اسد به یونان نوشت: این

* گروگان‌های فرانسوی ۹ نفر و از جمله اتباع کشورهای غربی بودند که به ادعای رسانه‌های غربی، تحت کنترل گروه جهاد اسلامی در لبنان به گروگان گرفته شدند.

سفر امید آزادی گروگان‌های فرانسوی را از چنگ شیعیان متعصب در لبنان مبدل به یأس کرده است. به گفته دیپلمات‌های غربی در دمشق، به نظر می‌رسد که حرکتی برای رهایی گروگان‌های فرانسوی در دو مرحله جریان داشته و تصور می‌شد که ابتدا گروه چهارنفره کارکنان تلویزیون فرانسه که ۲ ماه پیش گروگان گرفته شده‌اند، آزاد شوند و سپس سایر گروگان‌ها. رادیو امریکا به نقل از این روزنامه گزارش داد: دیپلمات‌های مقیم منتظرند ببینند که آیا در اتحاد‌های منطقه‌ای سوریه، تغییری حاصل می‌شود یا نه، چراکه سوریه به سبب پشتیبانی از ایران غیرعرب در جنگ با عراق بسیار مورد انتقاد جهان عرب قرار داشته است. این درحالی است که به گفته مقامات فرانسه روابط ایران و سوریه تیره شده و سفر غیرمنتظره حسین پادشاه اردن به دمشق، گامی در جهت آشتی سوریه و عراق تلقی شده است.^{۵۳}

۶۳۱

بیش از بیست‌هزار مصری در ارتش بعثی عراق برای جنگ با ایران به خدمت گرفته شده‌اند. در پی افزایش محکومیت به اعدام اتباع مصری در عراق، منابع دیپلماتیک مصر افشا کردند که رژیم عراق ۲۲ هزار مصری را به جبهه فرستاده است. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، روزنامه لبنانی *السفیر* در قاهره با توجه به صدور حکم جدید اعدام برای ۴۷ تن از اتباع مصری شاغل در عراق به اتهام فرار از جبهه‌های جنگ عراق علیه ایران نوشته است: دولت مصر فعالیت‌های دیپلماتیکی برای جلوگیری از اعدام اتباع خود در عراق که در مقابل فشارهای رژیم عراق مقاومت کرده‌اند، آغاز کرده است. به گزارش *السفیر*، وزارت امور خارجه مصر به تازگی گزارشی از سفارت خود در بغداد دریافت کرده که در آن آمده است: «تمامی متهمین [به اعدام] راننده کامیون بخش ساختمانی بوده و علت بازداشت آنها، خودداری از حمل اسلحه و مهمات نظامی به خط مقدم جبهه می‌باشد.» در این گزارش تصریح شده که هم‌اکنون ۲۲ هزار مصری برای خدمت به جبهه‌ها فرستاده شدند که بخشی از این نیروها به خط مقدم جبهه انتقال داده شده‌اند.^{۵۴} روزنامه *جمهوری اسلامی* در شماره امروز خود همچنین به نقل از روزنامه کویته *الرأی العام* نوشت: نیروهای امنیتی عراق (رانندگان) فراری مصری را دستگیر و آنها را متهم به خیانت کرده‌اند. به نوشته این روزنامه عصمت عبدالمجید وزیر امور خارجه مصر، دهم خردادماه به عراق می‌رود تا نامه حسنی مبارک رئیس‌جمهور مصر را در مورد بازگرداندن مصریان متهم به کشور متبوعشان تسلیم صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، کند.^{۵۵}

در همین حال، خبرنگار النور از قول هشام الرئیس نماینده خبرگزاری شرق الاوسط در دفتر ریاست‌جمهوری اعلام کرد که مبارک تلفنی به صدام گفته اعدام اتباع مصر در عراق وی را در مقابل افکار عمومی مردم کشورش در شرایط بسیار بدی می‌گذارد و این عمل در موضع مصر در پشتیبانی از عراق تأثیر خواهد گذاشت به خصوص که طبق هیچ قانونی در هیچ کشوری افراد را

به علت چنین گناهی اعدام نمی‌کنند و مجازات آن حداکثر یک سال زندان است. صدام نیز در پاسخ گفته است که اجرانکردن این حکم وی را در مقابل افکار عمومی عراق دچار مشکل می‌کند و مردم خواهند گفت چرا می‌بایست شهروند عراقی به همین اتهام اعدام شود و مصری نه.^{۵۶}

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۵/۳/۷

۱. سند شماره ۱۲۱۸/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه، مهدی انصاری، ۱۳۶۵/۲/۳۱ تا ۱۳۶۵/۳/۱۲، صص ۱۶ - ۸.
۲. سند شماره ۴۴۸۸۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه رمضان به فرماندهی تیپ ۹ بدر، ۱۳۶۵/۳/۷.
۳. سند شماره ۱۴۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی سپاه منطقه ۳ (کر بلا) به دفتر فرماندهی کل سپاه ۱۳۶۵/۳/۸؛ و - سند شماره ۳۶۶۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به دفتر نخست‌وزیر، ۱۳۶۵/۳/۷.
۴. سند شماره ۱۴۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۷۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی دفتر فرماندهی کل سپاه به فرماندهان مناطق پنج‌گانه، ۱۳۶۵/۲/۱۳؛ و - سند شماره ۳۶۶۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اداره کل سیاسی - انتظامی خوزستان، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۵/۳/۷.
۶. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۳، رادیو بغداد، ۱۳۶۵/۳/۶.
۷. سند شماره ۳۶۱۹۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی شمال‌غرب، شماره ۶۹، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۳.
۸. سند شماره ۳۶۱۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه عملیاتی حمزه سیدالشهدا^(ع) (ژاجا - رکن ۳) به فرماندهی ژاجا (رکن ۳)، ۱۳۶۵/۳/۸.
۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۳.
۱۰. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۲.
۱۱. سند شماره ۳۶۱۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۲.
۱۲. سند شماره ۳۶۱۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه سردشت به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۸.
۱۳. سند شماره ۷۵۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی ستاد مرکز سپاه به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۷.
۱۴. سند شماره ۷۵۷۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه پاسداران به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۷.
۱۵. سند شماره ۷۵۷۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۷.
۱۶. سند شماره ۱۴۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای واحد اطلاعات نیروی زمینی سپاه پاسداران، شماره ۱۶، ۱۳۶۵/۳/۱۸، ص ۶.
۱۷. سند شماره ۱۴۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۲ ژاندارمری به وزارت اطلاعات، ۱۳۶۵/۳/۷.
۱۸. سند شماره ۳۵۲۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه از فرماندهی سپاه ناحیه کردستان به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۳/۱۱.
۱۹. سند شماره ۳۶۰۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه فرماندهی سپاه ناحیه کردستان، ۱۳۶۵/۳/۱۰.
۲۰. سند شماره ۱۴۳۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر نمایندگی امام در قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به دفتر نمایندگی امام در ستاد مرکزی سپاه، ۱۳۶۵/۳/۱۷، ص ۱.
۲۱. سند شماره ۴۹۵۴۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد ناحیه ۲ سپاه میروان به قرارگاه مقدم، ۱۳۶۵/۳/۹.
۲۲. سند شماره ۳۵۲۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای واحد اطلاعات ستاد ناحیه کردستان به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۳/۱۳.
۲۳. سند شماره ۷۵۷۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۳/۷.
۲۴. سند شماره ۱۴۳۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۲۵. سند شماره ۱۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرمانده کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۳/۱۸، ص ۱.
۲۶. سند شماره ۱۴۳۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به ستاد مرکزی (دفتر نمایندگی امام)، ۱۳۶۵/۳/۱۱.
۲۷. سند شماره ۱۰۸۷۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرت اطلاعات نزا به فرماندهی اطلاعات سماجا، ۱۳۶۵/۳/۲۷، ص ۱.
۲۸. سند شماره ۳۳۷۹۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار پانه به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۱۶.

۲۹. سند شماره ۳۴۰۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۳/۲۷.
۳۰. سند شماره ۴۹۸۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه رمضان به فرماندهی قرارگاه رمضان، ۱۳۶۵/۳/۱۳، ص ۱.
۳۱. اکبر هاشمی رفسنجانی، *اوج دفاع* (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۵)، به اهتمام عماد هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم، ۱۳۸۸، صص ۱۱۲ - ۱۰۹.
۳۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۲.
۳۳. روزنامه ابرار، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۲۰.
۳۴. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۳.
۳۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۲.
۳۶. روزنامه ابرار، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱۸.
۳۷. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۳.
۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۲.
۳۹. سند شماره ۴۴۸۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از امور پرسنلی ستاد مرکزی سپاه پاسداران به ستاد مناطق پنج‌گانه و ناحیه مستقل حمزه، ۱۳۶۵/۳/۷.
۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۲.
۴۱. سند شماره ۴۹۸۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات قرارگاه رمضان به فرماندهی قرارگاه رمضان، ۱۳۶۵/۳/۱۳، ص ۲.
۴۲. سند شماره ۲۱۲۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه گزارش مستقیم، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی، شماره ۴/۴۲، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۳.
۴۳. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۴۱، ۱۳۶۵/۴/۱۴، صص ۹ و ۱۰، به نقل از نشریه لوماتن (چاپ فرانسه)، ۲۸ مه ۱۹۸۶.
۴۴. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۳۷، ۱۳۶۵/۴/۴، صص ۶ و ۷، به نقل از نشریه عربیا (چاپ لندن).
۴۵. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، بولتن بررسی مطبوعات جهان، شماره ۱۱۴۰، ۱۳۶۵/۴/۱۱، ص ۱۶.
۴۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۱، ۱۳۶۵/۳/۹، ص ۱۹، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۵/۳/۸.
۴۷. همان، صص ۲۱ و ۲۲، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۵/۳/۸.
۴۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۵/۳/۸، صص ۳۵ و ۳۶، رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۳/۷.
۴۹. همان، ص ۲۹، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵۰. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱۳، صدای امریکا، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۲۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵۲. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۳/۸، ص ۱۶، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۷۰، ۱۳۶۵/۳/۸، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۳/۷.
۵۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۳/۷، ص ۲.
۵۵. همان.
۵۶. سند شماره ۲۱۲۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۵ و ۶.